

1521.

Na osnovu člana 51 stav 2 Zakona o vazдушnom saobraćaju („Službeni list Crne Gore”, br. 30/12 i 30/17), uz prethodnu saglasnost Ministarstva saobraćaja i pomorstva, Agencija za civilno vazduhoplovstvo donijela je

**PRAVILNIK
O STANDARDIMA I KRITERIJUMIMA ZA NESMETANU UPOTREBU OPERATIVNIH POVRŠINA,
OBJEKATA, UREĐAJA I OPREME LETILIŠTA NA VODI**

Predmet

Član 1

(1) Ovim pravilnikom utvrđuju se standardi i kriterijumi koji se primjenjuju tokom projektovanja, izgradnje, rekonstrukcije i označavanja letilišta na vodi, kao i kriterijumi za nesmetanu upotrebu operativnih površina, objekata, uređaja i opreme, u pogledu izgradnje i postavljanja vazduhoplovnih prepreka na području letilišta na vodi.

(2) U postupku izdavanja odobrenja za upotrebu letilišta na vodi i saglasnosti za postavljanje vazduhoplovne prepreke, Agencija za civilno vazduhoplovstvo (u daljem tekstu: Agencija) može da dozvoli odstupanje od standarda i kriterijuma utvrđenih ovim pravilnikom na osnovu dostavljene sigurnosne procjene (aeronautička studija, projekti, elaborati i dr.), ako takvo odstupanje neće uticati na sigurnost vazdušnog saobraćaja.

Značenje izraza

Član 2

(1) Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

- 1) **letilište na vodi** (*water airfield*) je određeno područje na vodi (uključujući sve objekte, instalacije i opremu) namijenjeno u potpunosti ili djelimično za kretanje, polijetanje, slijetanje i boravak vazduhoplova;
- 2) **geodetski referentni sistem** (*geodetic datum*) je najmanji broj parametara potrebnih za utvrđivanje lokacije i orijentacije lokalnog referentnog sistema u odnosu na globalni referentni sistem/okvir;
- 3) **geoid** (*geoid*) je ekvipotencijalna površina u gravitacionom polju Zemlje koja se poklapa sa srednjim nivoom mora (MSL) koja se kontinuirano pruža ispod kontinenata;
- 4) **gregorijanski kalendar** (*Gregorian calendar*) je kalendar u opštoj upotrebi;
- 5) **elipsoidna visina** (geodetska visina) (*ellipsoid height (geodetic height)*) je visina koja se odnosi na referentni elipsoid, a predstavlja dužinu normale elipsoida od tačke na fizičkoj površini Zemlje do tačke njenog prodora kroz površinu elipsoida;
- 6) **kalendar** (*calendar*) je diskretni vremenski referentni sistem koji služi kao osnova za definisanje vremenskog položaja sa vremenskom jedinicom jednog dana (ISO 19108);
- 7) **lomljivi objekat** (*frangible object*) je objekat male mase oblikovan tako da se pod pritiskom lomi, izvije ili popusti pod naletom vazduhoplova kako bi predstavljao najmanju opasnost za vazduhoplov;

- 8) **manevarska površina** (*manoeuvring area*) je dio letilišta na vodi (osim površine za sidrenje/pristajanje vazduhoplova) određen za polijetanje, slijetanje ili kretanje vazduhoplova;
- 9) **nadmorska visina letilišta na vodi** (*airfield elevation*) je nadmorska visina referentne tačke površine za slijetanje;
- 10) **objavljene dužine** (*declared distances*)
  - raspoloživa dužina za zalet (*take-off run available (TORA)*) je dužina površine objavljena kao raspoloživa i pogodna za zalet vazduhoplova kod polijetanja,
  - raspoloživa dužina za polijetanje (*take-off distance available (TODA)*) je raspoloživa dužina za zalet vazduhoplova sa dodatkom predpolja, ako isto postoji,
  - raspoloživa dužina za ubrzavanje i zaustavljanje (*accelerate stop distance available (ASDA)*) je raspoloživa dužina za zalet zajedno sa dužinom površine za zaustavljanje, ako ista postoji,
  - raspoloživa dužina za slijetanje (*landing distance available (LDA)*) je dužina poletno-sletne površine na vodi koja je iskazana kao raspoloživa i pogodna za kretanje po vodi vazduhoplova u slijetanju,
- 11) **operativna površina** (*movement area*) je dio letilišta na vodi određen za polijetanje, slijetanje i vožnju vazduhoplova, koji se sastoji od manevarske površine i površine za sidrenje/pristajanje vazduhoplova;
- 12) **ortometrijska visina** (*orthometric height*) je visina tačke u odnosu na geoid, određena kao visina od srednjeg nivoa mora;
- 13) **oznaka** (*marking*) je simbol ili grupa simbola izvedena na operativnoj površini sa ciljem jasnog isticanja vazduhoplovnih informacija;
- 14) **mjesto za sidrenje/pristajanje vazduhoplova** (*aircraft stand*) je označena površina na vodi namijenjena za sidrenje/pristajanje vazduhoplova;
- 15) **poletno-sletna površina na vodi** (*waterway*) je utvrđena pravougaona površina na vodi, namijenjena za polijetanje i slijetanje vazduhoplova;
- 16) **površina za postavljanje znaka** (*signal area*) je površina na letilištu na vodi namijenjena za postavljanje površinskih znakova;
- 17) **prag** (*threshold*) je početak dijela poletno-sletne površine na vodi upotrebljiv za slijetanje;
- 18) **prepreka** (*obstacle*) su svi nepokretni (privremeni ili stalni) i pokretni objekti, ili njihovi dijelovi, koji:
  - su smješteni na površini namijenjenoj za kretanje vazduhoplova po vodi, ili
  - probijaju površinu koja će, zbog sigurnosti vazduhoplova u letu, da bude slobodna od prepreka;
- 19) **predpolje** (*clearway*) je određena pravougaona površina na kopnu ili vodenoj površini pod kontrolom operatora letilišta na vodi, definisana i pripremljena kao odgovarajuća površina iznad koje vazduhoplov može da obavi dio svog početnog uspona do određene visine;
- 20) **referentna tačka letilišta na vodi** (*airfield reference point*) je geografski položaj geometrijskog središta nekog letilišta na vodi;
- 21) **referentni sistem** (*datum*) je sistem koji se može upotrijebiti kao referenca ili osnova za izračunavanje drugih podataka (ISO 19104);
- 22) **površina za zaustavljanje** (*stopway*) je određena površina pravougaonog oblika na kraju raspoloživog dijela poletne površine namijenjena za zaustavljanje vazduhoplova u slučaju odustajanja od polijetanja;
- 23) **tačnost** (*accuracy*) je stepen usaglašenosti između procijenjene ili izmjerene vrijednosti i stvarne vrijednosti.

Položajni referentni sistem

Član 3

(1) Za određivanje geografskih koordinata u civilnom vazduhoplovstvu, kao položajni (geodetski) referentni sistem, koristi se svjetski geodetski sistem 1984 (World Geodetic System -1984) (u daljem tekstu: WGS-84).

(2) Sve geografske koordinate (širine i dužine) izražavaju se u WGS-84 koordinatnom sistemu.

Visinski referentni sistem

Član 4

Za određivanje visine, kao visinski referentni sistem, koristi se srednji nivo mora (MSL) koji je izražen kao odnos gravitacione visine (nivoa) u odnosu na površinu poznatu kao geoid.

Vremenski referentni sistem

Član 5

(1) Gregorijanski kalendar i koordinisano univerzalno vrijeme (UTC) se koristi kao vremenski referentni sistem.

(2) Podaci o eventualnom korišćenju drugog vremenskog referentnog sistema (na primjer lokalno vrijeme), objavljuju se u Zborniku vazduhoplovnih informacija (u daljem tekstu: AIP) i to u tački 2.1.2 poglavlja GEN (GEN 2.1.2).

Sistem upravljanja sigurnošću

Član 6

(1) U cilju postizanja prihvatljivog nivoa sigurnosti operacija na letištu na vodi, operator letišta na vodi mora da ima uspostavljen sistem upravljanja sigurnošću letišta na vodi usklađen sa Nacionalnim programom sigurnosti vazdušnog saobraćaja.

(2) Sistem upravljanja sigurnošću letišta na vodi naročito sadrži:

- 1) identifikaciju opasnosti i adekvatnu procjenu sigurnosnog rizika prilikom upotrebe letišta na vodi;
- 2) uspostavljanje sistema sprovođenja korektivnih mjera za ublažavanje identifikovanog rizika; i
- 3) obezbjeđivanje kontinuiranog nadzora i redovne procjene uspostavljenog nivoa sigurnosti.

(3) Svi objekti, operativne površine, instalacije, uređaji, sredstva i druga oprema letišta na vodi, održavaju se i koriste na način kojim se obezbjeđuje kontinuirano održavanje prihvatljivog nivoa sigurnosti i unaprjeđenje nivoa sigurnosti.

(4) Operator letišta na vodi utvrđuje osnovna načela sigurnosti i obezbjeđuje njihovu primjenu u svim procesima rada i od strane svih zaposlenih na letištu na vodi, drugih pružalaca zemaljskih usluga i korisnika koji samostalno obavljaju zemaljske usluge.

(5) Operator letišta na vodi na odgovarajući način dokumentuje kontinuirano održavanje prihvatljivog nivoa sigurnosti u procesima održavanja i korišćenja svih objekata, operativnih površina, instalacija, uređaja, sredstava i druge opreme od značaja za sigurnost vazdušnog saobraćaja.

(6) Dokumentacija o kontinuiranom održavanju prihvatljivog nivoa sigurnosti čuva se najmanje tri godine.

(7) Operator letilišta na vodi dostavlja izvještaje o svim nesrećama, ozbiljnim nezgodama i događajima koji ugrožavaju sigurnost, kao i mjerama preduzetim u cilju njihovog sprječavanja, svim zainteresovanim pravnim i fizičkim licima, štiteći identitet pravnih i fizičkih lica koja su učestvovala u nesreći, ozbiljnoj nezgodi i događaju koji ugrožava sigurnost.

Opšti građevinski i infrastrukturni zahtjevi

Član 7

(1) Građevinski i infrastrukturni standardi u cilju optimalnog sprovođenja sigurnosnih (*safety*) i bezbjednosnih (*security*) mjera u vazдушnom saobraćaju, moraju da budu implementirani tokom:

- 1) projektovanja i izgradnje novih objekata, i
- 2) rekonstrukcije postojećih objekata i operativnih površina letilišta na vodi.

(2) Prilikom projektovanja letilišta na vodi potrebno je uzeti u obzir, tamo gdje je to moguće:

- 1) lokalne prostorne planove kojima je utvrđena namjena terena u neposrednoj okolini letilišta na vodi;
- 2) prostorne planove kojima je utvrđena namjena vodene površine;
- 3) plovne puteve ucrtane na pomorskim i drugim kartama za vodeni saobraćaj; i
- 4) mjere zaštite životne sredine.

Utvrđivanje referentnog koda

Član 8

Referentni kod letilišta na vodi, koji je odabran u cilju planiranja letilišta na vodi, utvrđuje se na osnovu raspoloživih dimenzija letilišta, a u skladu sa karakteristikama vazduhoplova kojima je letilište na vodi namijenjeno (u daljem tekstu: referentni vazduhoplov).

Referentna tačka letilišta na vodi

Član 9

(1) Operator letilišta na vodi je dužan da izmjeri geografske koordinate referentne tačke letilišta i tačne lokacije početka i kraja površine za slijetanje i polijetanje vazduhoplova.

(2) Geografske koordinate iz stava 1 ovog člana se objavljuju u AIP-u i na odgovarajućim pomorskim kartama a izražavaju u stepenima (⁰), minutima (') i stotinkama sekundi (1/100").

(3) Referentna tačka letilišta na vodi mora da bude određena i pozicionirana u blizini izvorne ili planirane geometrijske sredine letilišta na vodi.

(4) Referentna tačka letilišta na vodi mora biti određena u saradnji sa organima državne uprave nadležnim za pomorski saobraćaj i unutrašnju plovidbu i organom za hidrografske poslove.

Nadmorska visina letilišta na vodi i poletno-sletna površina na vodi

Član 10

Dimenzije, nadmorska visina i undulacija geoida za referentnu tačku svih poletno-sletnih površina na vodi moraju biti izmjerene sa tačnošću od $\pm 0,5$ m i objavljene u AIP-u.

Referentna temperatura letilišta na vodi

Član 11

Operator letilišta na vodi je dužan da izmjeri i u AIP-u objavi referentnu temperaturu na letilištu na vodi u stepenima Celzijusa.

Dimenzije letilišta na vodi i pripadajuće informacije

Član 12

Operator letilišta na vodi je dužan da izmjeri i opiše, ako je primjenljivo, i u AIP-u i odgovarajućim pomorskim kartama objavi sljedeće podatke o letilištu na vodi:

- 1) poletno-sletnu površinu na vodi,
- 2) sigurnosno područje neposredno iza kraja poletno-sletne površine na vodi,
- 3) površinu za zaustavljanje,
- 4) površinu za pristajanje/sidrenje vazduhoplova,
- 5) granice nadležnosti službe za kontrolu vazdušnog saobraćaja, ako su iste definisane i uspostavljene,
- 6) predpolje,
- 7) vizuelna/instrumentalna sredstva za postupke prilaza,
- 8) oznake poletno-sletne površine na vodi i površine za sidrenje/pristajanje vazduhoplova,
- 9) druge objekte od značaja za vazdušni saobraćaj u blizini ili na letilištu na vodi.

Objavljene dužine

Član 13

Za sve poletno-sletne površine na vodi koje se koriste za slijetanje i polijetanje vazduhoplova, ako je to primjenljivo, moraju biti izmjerene i objavljene u AIP-u sljedeće dužine:

- 1) raspoloživa dužina za zalet (*TORA Take – Off Run Available*),
- 2) raspoloživa dužina za polijetanje (*TODA Take – Off Distance Available*),
- 3) raspoloživa dužina za ubrzavanje i zaustavljanje (*ASDA Accelerate – Stop Distance Available*), i
- 4) raspoloživa dužina za slijetanje (*LDA – Landing Distance Available*).

Uslovi na površinama za kretanje vazduhoplova i povezanim sadržajima

Član 14

(1) Operator letilišta na vodi je obavezan da kontinuirano prikuplja sve informacije o:

- 1) uslovima za kretanje vazduhoplova na manevarskoj površini i površini za pristajanje/sidrenje vazduhoplova, i
- 2) operativnom statusu pojedinih objekata od značaja za sigurnost kretanja vazduhoplova, i da ih po potrebi dostavlja nadležnoj jedinici za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju, koja pruža usluge vazduhoplovnog informisanja, i organu državne uprave nadležnom za pomorski saobraćaj i unutrašnju plovidbu, u cilju njihovog objavljivanja.

(2) Informacije iz stava 1 ovog člana ažuriraju se na način da se blagovremeno utvrdi i dokumentuje svaka promjena uslova i operativnog statusa pojedine površine od značaja za sigurnost kretanja vazduhoplova.

(3) Uslovi na prostoru za kretanje i operativni status pojedinih površina od značaja za sigurnost kretanja vazduhoplova podrazumijevaju sve što može da utiče na performanse vazduhoplova, a posebno:

- 1) led na poletno-sletnoj površini na vodi ili površini za pristajanje/sidrenje vazduhoplova,
- 2) različita hemijska sredstva na/u vodenoj površini,
- 3) sve druge privremene opasnosti, uključujući bilo kakav plutajući objekat, usidreni vazduhoplov ili drugo plovilo na:

- manevarskoj površini, ili
  - površini za pristajanje/sidrenje vazduhoplova na prostoru van označenih i objavljenih parkirnih mjesta,
- 4) kvar ili nepropisan rad jednog dijela ili svih vizuelnih uređaja na operativnoj površini letilišta na vodi, kao i u području prilaza i odleta,
  - 5) kvar primarnog ili sekundarnog napajanja električnom energijom.

(4) U cilju sprovođenja provjere uticaja opasnosti iz stava 3 tač. 1, 2 i 3 ovog člana na performanse vazduhoplova operator letilišta na vodi je dužan da prije obavljanja operacija na letilištu organizuje pregled:

- 1) manevarske površine i površine za sidrenje/pristajanje vazduhoplova, i
- 2) svih pripadajućih sistema namijenjenih za dnevno i noćno obilježavanje manevarskih površina i površina za pristajanje/sidrenje vazduhoplova.

Koordinacija između službe za aeronautičke informacije, organa državne uprave nadležnog za pomorski saobraćaj i unutrašnju plovidbu i operatora letilišta na vodi

Član 15

(1) Operator letilišta na vodi je dužan da zaključi sporazume sa odgovarajućim organizacijama kako bi se osigurala kontinuirana usklađenost sa osnovnim zahtjevima za sigurno i bezbjedno obavljanje vazdušnog saobraćaja na letilištu na vodi.

(2) U cilju ažurnog objavljivanja svih informacija značajnih za kvalitetnu pripremu leta, kao i siguran let vazduhoplova, operator letilišta na vodi je dužan da zaključi poseban sporazum sa pružaocima usluga u vazdušnoj plovidbi i organom državne uprave nadležnim za pomorski saobraćaj i unutrašnju plovidbu, kojim se definiše način dostave i blagovremeno objavljivanje aeronautičkih informacija o:

- 1) izdavanju odobrenja za upotrebu letilišta na vodi,
- 2) stanju operativne površine, kao i sistema horizontalnog, vertikalnog i svjetlosnog označavanja, ako je primjenjivo,
- 3) operativnom statusu pridruženih objekata, službi, opreme i sredstava za navigaciju, u cilju njihovog održavanja, za koje je odgovoran operator letilišta na vodi, kao i
- 4) sve druge informacije za koje se smatra da su od operativnog značaja.

(3) Operator letilišta je dužan da u koordinaciji sa operatorom vazduhoplova plan leta unaprijed dostavi organu državne uprave nadležnom za pomorski saobraćaj i unutrašnju plovidbu kako bi se obezbijedilo sigurno obavljanje operacija vazduhoplova na vodi u odnosu na već postojeći saobraćaj.

Broj i orijentacija poletno-sletne površine na vodi

Član 16

(1) Operator letilišta na vodi je dužan da, prilikom određivanja lokacije za novu poletno-sletnu površinu na vodi, obezbijedi da na područjima iznad kojih će vazduhoplov da leti tokom prilaza poletno-sletnoj površini na vodi, ili odustajanja od slijetanja i ponavljanja postupaka prilaza (*missed approach*), nema prepreka i drugih nepovoljnih faktora koji bi ograničavali operacije vazduhoplova za koje je poletno-sletna površina na vodi namijenjena.

(2) Ukupni broj, položaj i orijentacija poletno-sletne površine na letilištu na vodi mora se odrediti na način da uvijek bude moguće slijetanje i polijetanje vazduhoplova u odnosu na smjer vjetra i da faktor iskorišćenosti letilišta na vodi namijenjenog za vazdušni saobraćaj bude najmanje 95%.

(3) U postupku određivanja položaja i orijentacije nove poletno-sletne površine na vodi, operator letilišta na vodi je dužan da obezbijedi da negativni uticaj buke vazduhoplova u prilazu i odletu iznad naseljenih područja bude minimalan.

Brzina vodenih strujanja

Član 17

(1) Na poletno-sletnoj površini letilišta na vodi u upotrebi, najveća dozvoljena brzina vodenih strujanja ne smije biti veća od 5,5 km/h.

(2) Poletno-sletna površina na vodi nije dozvoljena na područjima sa jakim vodenim turbulencijama kao na primjer: oštre krivine na rijeci, ušće dvije vodene struje, područja sa velikim razlikama između plime i osjeke, riječni brzaci, itd...

Visina talasa

Član 18

Najveća dozvoljena visina talasa određena je tehničkim karakteristikama vazduhoplova za koji je letilište na vodi namijenjeno.

Dužina poletno-sletne površine letilišta na vodi

Član 19

(1) Dužina poletno-sletne površine letilišta na vodi ne može biti manja od 400 m osim u slučajevima kada je letilište namijenjeno isključivo za korišćenje posebnog tipa vazduhoplova čije su specifikacije takve da može sigurno obavljati operacije i na manjim dužinama.

(2) Dužina poletno-sletne površine mora da bude veća od osnovne dužine poletno-sletne površine potrebne za upotrebu referentnog tipa vazduhoplova, odnosno vazduhoplova za koji je letilište na vodi namijenjeno.

(3) Osnovna dužina poletno-sletne površine za upotrebu referentnog tipa vazduhoplova određuje se na osnovu podataka iz letačkog priručnika vazduhoplova, uzimajući u obzir sljedeće korekcije, odnosno povećanje dužine za:

- 1) 7 % na svakih dodatnih 300 m relativne nadmorske visine lokacije;
- 2) 1 % za svaki dodatni stepen Celzijusa razlike referentne temperature letilišta i temperature u standardnoj atmosferi na toj nadmorskoj visini.

Širina poletno-sletne površine letilišta na vodi

Član 20

(1) Širina poletno-sletne površine na vodi jednaka je njenoj dužini.

(2) U slučaju kada zbog objektivnih okolnosti nije moguće da širina poletno-sletne površine na vodi bude jednaka njenoj dužini, minimalna dozvoljena širina poletno-sletne površine na vodi se određuje u zavisnosti od karakteristika referentnog vazduhoplova, brzine vodenog strujanja, maksimalnog udara vjetra i ostalih relevantnih podataka.

(3) Ako brzina strujanja vode na poletno-sletnoj površini na vodi ne prelazi 3,7 km/h u pravcu pružanja poletno-sletne površine na vodi, odnosno 1,85 km/h vertikalno na pravac pružanja poletno-sletne površine na vodi, najmanja dozvoljena širina poletno-sletne površine na vodi može da iznosi 100 m.

Najmanja dozvoljena dubina vode za poletno-sletnu površinu na vodi

Član 21

Najmanja dozvoljena dubina vode u vrijeme najveće osjeke, cijelom dužinom i širinom poletno-sletne površine na vodi određena je tehničkim karakteristikama vazduhoplova za koji je poletno-sletna površina na vodi projektovana.

Površina za pristajanje/sidrenje vazduhoplova

Član 22

(1) Na letištu na vodi mora da bude obezbijeđena površina za pristajanje/sidrenje vazduhoplova namijenjena za prihvat i otpremu vazduhoplova, iskrcavanje i ukrcavanje putnika, istovar i utovar robe i pošte, parkiranje i održavanje vazduhoplova po potrebi.

(2) Površina za pristajanje/sidrenje vazduhoplova mora biti na području zaštićenom od jakih vjetrova i vodenih strujanja.

(3) Površina za pristajanje/sidrenje vazduhoplova mora biti dovoljno velika za siguran saobraćaj, prihvat i otpremu vazduhoplova, kao i iskrcavanje i ukrcavanje putnika, istovar i utovar robe i pošte, sidrenje i pristajanje i održavanje vazduhoplova, planiranim u saobraćajno najopterećenijem satu reda letenja koji je odobrio operator letišta na vodi.

(4) Površine za sidrenje vazduhoplova se nalaze na lokaciji na kojoj je obezbijeđeno da se usidreni vazduhoplov sigurno kreće u smjeru vjetra i vodenih strujanja.

(5) Mjesta za sidrenje vazduhoplova moraju da budu razdvojena i na dovoljnoj udaljenosti između najisturenijih dijelova usidrenog vazduhoplova i svih drugih vazduhoplova i objekata

(6) Operator letišta na vodi je dužan:

- 1) da odredi mjesto za sidrenje/pristajanje izolovanog vazduhoplova, ili
- 2) kada to zbog objektivnih okolnosti nije moguće, da pisanim putem upozna odgovorne u organu državne uprave nadležnom za pomorski saobraćaj i unutrašnju plovidbu sa područjem ili područjima koja su prikladna za vezivanje/sidrenje vazduhoplova za koji je:
  - poznato ili se sumnja da je predmet nezakonitog ometanja, ili
  - koji iz drugih razloga treba da se izoluje od uobičajenih aktivnosti na letištu na vodi.

(7) Mjesto za sidrenje/pristajanje izolovanog vazduhoplova mora da bude smješteno na udaljenosti, od najmanje 100 m od drugih mjesta za sidrenje/pristajanje, zgrada i drugih objekata, ili javnih površina itd.

(8) Mjesto za sidrenje/pristajanje izolovanog vazduhoplova ne smije da bude određeno u blizini instalacija za zapaljiva goriva i mora biti na sigurnom rastojanju od električnih ili telekomunikacionih instalacija i objekata.

(9) Mjesto sidrenja vazduhoplova van područja letišta na vodi određuje operator letišta uz prethodnu saglasnost organa državne uprave nadležnog za pomorski saobraćaj i unutrašnju plovidbu.

Najmanja dozvoljena dubina vode za površinu za pristajanje/sidrenje vazduhoplova

Član 23

Najmanja dozvoljena dubina vode u vrijeme najveće osjeke, cijelom dužinom i širinom površine za pristajanje/sidrenje vazduhoplova određena je tehničkim karakteristikama vazduhoplova za koji je poletno-sletna površina na vodi projektovana.

Površine ograničenja prepreka

Član 24

(1) U cilju zaštite sigurnosti vazdušnog saobraćaja, vazdušni prostor oko letilišta na vodi mora da bude zaštićen od izgradnje i postavljanja prepreka uspostavljanjem površina za ograničenje izgradnje/postavljanja vazduhoplovnih prepreka

(2) Visina objekata koji mogu da budu izgrađeni i postavljeni na površine za ograničenje izgradnje/postavljanja vazduhoplovnih prepreka, određuje se u zavisnosti od:

- 1) prilazne i odletne površine, čije se unutrašnje strane nalaze na udaljenosti od 30 m od praga poletno-sletne površine na istoj visini, a koje su normalne na osu poletno-sletne površine i pružaju se u dužini od 2000 m sa nagibom od 4 % u odnosu na ravan poletno-sletne površine. Širina unutrašnje strane prilazne i odletne površine mora biti jednaka širini poletno-sletne površine, a širina spoljne strane mora biti za 600 m veća od širine poletno-sletne površine.
- 2) unutrašnje horizontalne granične površine, na visini od 45 m i sa poluprečnikom od 1.000 m, u odnosu na referentnu tačku letilišta na vodi, uzimajući u obzir da svi objekti koji probijaju horizontalnu površinu na visini od 45 m u prstenu između poluprečnika od 1000 m i 2000 m, u odnosu na referentnu tačku letilišta na vodi, moraju biti publikovani na uobičajen način u vazdušnom saobraćaju;
- 3) prelazne površine koja počinje od bočne ivice poletno-sletne površine sa nagibom od 20 % i prostire se do unutrašnje horizontalne površine.

Označavanje vazduhoplovnih prepreka

Član 25

Vazduhoplovne prepreke na letilištu na vodi označavaju se u skladu sa Poglavljem 6 Aneksa 14 Konvencije međunarodnog civilnog vazduhoplovstva.

Pokazivači i uređaji za signalizaciju (Shodna primjena propisa)

Član 26

Vazduhoplov koji miruje ili se kreće po vodenoj površini smatra se plovilom i na njega se shodno primjenjuju odredbe propisa kojima je uređen pomorski saobraćaj.

Označavanje letilišta na vodi

Član 27

(1) Oznaka letilišta na vodi je simbol sidra, žute boje sa crnom ivicom i data je Prilogu 1 ovog pravilnika.

(2) Oznaka letilišta na vodi se postavlja na krovovima ili drugim ravnim površinama letilišta na vodi da bude lako vidljiva iz vazduha.

(3) Najmanja dužina oznake letilišta na vodi je 4m, a najmanja širina je 2,5m.

(4) Ukoliko je poletno sletna površina postavljena u blizini plovnih puteva ili na mjestima na kojima je izražena učestalost nekontrolisanih plovila, ivice poletno-sletne površine moraju biti označene odgovarajućim bovama koje su pričvršćene za dno i povezane lancima.

(5) Bove se označavaju odgovarajućim bojama i informativnim oznakama.

(6) Oznake letilišta na vodi se postavljaju u koordinaciji sa organom državne uprave nadležnim za pomorski saobraćaj i unutrašnju plovidbu i nadležnim organom za hidrografske poslove.

Pokazivač pravca vjetra

Član 28

(1) Na letilištu na vodi mora da bude najmanje jedan pokazivač pravca vjetra, izrađen od platna, konusnog oblika.

(2) Pokazivač pravca vjetra mora biti postavljen na način da na njega ne utiču poremećaji u vazduhu, uzrokovani objektima u blizini, odnosno da je vidljiv:

1) iz vazduhoplova u letu, i

2) na operativnoj površini prilikom kretanja vazduhoplova po manevarskim površinama letilišta na vodi.

(3) Pokazivač pravca vjetra je označen bojama: crvena (ili narandžasta) i bijela, koje su raspoređene u naizmjeničnim poljima, s tim da prvo i posljednje polje budu crvene (ili narandžaste) boje, tako da pokazivač pravca vjetra bude jasno vidljiv u odnosu na pozadinu.

Planiranje za slučajeve vanrednih događaja na letilištu na vodi

Član 29

(1) Operator letilišta na vodi je dužan da postupa u skladu sa propisanim postupcima za slučaj vanrednog događaja koji su u nadležnosti organa državne uprave nadležnog za pomorski saobraćaj i unutrašnju plovidbu, u čijoj nadležnosti je letilište na vodi.

(2) Ako se letilište na vodi nalazi van uređenog lučkog područja, u cilju pripreme i sprovođenja odgovarajućeg postupanja u slučaju vanrednih događaja na letilištu na vodi ili u njegovoj blizini, operator letilišta na vodi je dužan da donese Plan za slučaj vanrednih događaja letilišta na vodi (*Emergency plan*), koji sadrži definisane postupke za koordinaciju aktivnosti različitih službi čije je područje rada na letilištu na vodi, i drugih organizacija i službi, javnih i zdravstvenih ustanova u neposrednoj okolini letilišta na vodi koje mogu pružiti pomoć u sprječavanju većih posljedica, kao i sanaciji nastalih šteta.

(3) Plan letilišta na vodi za slučaj vanrednog događaja izrađuje se i primjenjuje na određenom letilištu na vodi u skladu sa:

1) organizacionim, tehničkim i tehnološkim karakteristikama letilišta na vodi;

2) operacijama karakterističnih tipova vazduhoplova koji slijeću na letilište na vodi;

3) vrsti saobraćaja na letilištu na vodi; i

4) svim drugim aktivnostima koje se sprovode na letilištu na vodi.

(4) Sve aktivnosti koje se preduzimaju tokom vanrednog događaja na letilištu na vodi ili u njegovoj blizini, utvrđene Planom letilišta na vodi za slučaj vanrednih događaja, moraju biti usklađene.

(5) Planom letilišta na vodi za slučaj vanrednog događaja moraju se definisati: područje djelovanja, organizacija, nadležna tijela i nosioci mjera i aktivnosti, kao i način uzbunjivanja za sljedeće vanredne događaje:

- 1) nesreće vazduhoplova u području letilišta na vodi;
- 2) nesreće vazduhoplova izvan područja letilišta na vodi;
- 3) nezgode vazduhoplova;
- 4) potpune pripravnosti;
- 5) pripravnosti;
- 6) požara na području letilišta na vodi:
  - u objektu – u zatvorenom prostoru, ili
  - izvan objekta – na otvorenom prostoru,
- 7) događaja u vezi sa opasnom materijom;
- 8) događaja opasnog po javno zdravlje (na primjer: epidemija zaraznih bolesti); i
- 9) prirodne katastrofe.

(6) U Planu letilišta na vodi za slučaj vanrednog događaja moraju biti usklađene aktivnosti svih učesnika:

- 1) različitih službi letilišta na vodi i drugih integralnih službi; i
- 2) drugih organizacija i službi, te javnih i zdravstvenih ustanova u neposrednoj blizini letilišta na vodi.

(7) Plan letilišta na vodi za slučaj vanrednog događaja mora da sadrži:

- 1) odgovornosti i ulogu:
  - svih nadležnih službi operatora letilišta na vodi i drugih organizacija, kao i javnih i zdravstvenih ustanova;
  - lokalnih organa, operativnog rukovodioca i rukovodioca na mjestu događaja za svaki pojedini događaj.
- 2) informacije o imenima i brojevima telefona organizacija ili pojedinaca koje treba kontaktirati u slučaju vanrednog događaja;
- 3) ažuriranu kartu letilišta na vodi sa prikazom svih važnijih objekata;
- 4) kartu područja koja se nalazi u okolini letilišta na vodi, i
- 5) odredbe o saradnji i koordinaciji sa Službom za zaštitu i spašavanje, Nacionalnom komisijom za istraživanje nesreća i ozbiljnih nezgoda u saobraćaju i organom državne uprave nadležnim za pomorski saobraćaj i unutrašnju plovidbu.

(8) Plan za slučaj vanrednih događaja letilišta na vodi treba da sadrži postupke za hitno reagovanje u slučajevima zagađenja sa plovnih objekata.

Uklanjanje neispravnog vazduhoplova

Član 30

(1) Operator letilišta na vodi odgovoran je za planiranje, organizaciju i uklanjanje neispravnog/oštećenog vazduhoplova sa manevarske površine.

(2) Postupci uklanjanja neispravnog/oštećenog vazduhoplova obavljaju se uz saglasnost organa državne uprave nadležnog za pomorski saobraćaj i unutrašnju plovidbu za aktivnosti koje se tiču sigurnosti pomorske plovidbe i sprječavanja zagađenja vodenih površina sa plovnih objekata.

(3) Operator letilišta na vodi dužan je da donese plan za uklanjanje neispravnog/oštećenog vazduhoplova koji mora biti odobren od strane nadležnog organa za pomorski saobraćaj i unutrašnju plovību.

Smanjenje opasnosti od kretanja i zadržavanja divljih životinja na području letilišta na vodi

Član 31

(1) Prisustvo divljih životinja (ptica i drugih životinja) na letilištu na vodi ili u njegovoj neposrednoj blizini predstavlja ozbiljnu opasnost za sigurnost operacija vazduhoplova.

(2) Operator letilišta je dužan da, u saradnji sa Agencijom i organom državne uprave nadležnim za pomorski saobraćaj i unutrašnju plovību, preduzme aktivnosti na uklanjanju i/ili sprječavanju postavljanja deponije za odlaganje otpada ili bilo kakvih drugih izvora koji bi mogli da privlače divlje životinje na području letilišta na vodi ili u njegovoj blizini, osim ako odgovarajuća studija o procjeni opasnosti od divljih životinja pokaže da nije vjerovatno da će sigurnost vazdušnog saobraćaja biti ugrožena pojavom divljih životinja.

(3) Sprječavanje kretanja i boravka divljih životinja na području letilišta na vodi u nadležnosti je operatora letilišta na vodi koji je dužan da obezbijedi:

- 1) plan i uputstvo, kao i mjere i postupke u vezi sa tim,
- 2) potrebnu opremu.

Operacije plovila na letilištu

Član 32

(1) Kontrola i koordinacija saobraćaja na manevarskim površinama letilišta na vodi u nadležnosti su operatora letilišta i organa državne uprave nadležnog za pomorski saobraćaj i unutrašnju plovību.

(2) Pilot vazduhoplova dužan je da plovību na vodi obavlja u skladu sa propisima o saobraćaju na vodenim površinama.

Postavljanje opreme ili instalacija na operativnim površinama

Član 33

(1) Oprema ili instalacije letilišta na vodi ne smiju da se postavljaju na:

- 1) poletno-sletnoj površini letilišta na vodi;
- 2) sigurnosnoj površini kraja poletno-sletne površine na vodi;
- 3) na predpolju, ukoliko bi to ugrozilo sigurnost operacija vazduhoplova.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, oprema i instalacije koje su, zbog svoje funkcije, neophodni za navigacione potrebe, mogu se postaviti na manevarskoj površini, uz uslov da su lomljivi i postavljeni što je niže moguće.

Ograde

Član 34

(1) Na dijelu letilišta na vodi, koji se nalazi na kopnu, postavlja se ograda ili druga odgovarajuća prepreka radi sprječavanja:

- 1) ulaska na operativnu površinu divljih i drugih životinja, koji mogu da predstavljaju opasnost za vazduhoplov;

2) neovlašćenog, nenamjernog ili drugog neodobrenog ulaska na površine letilišta na vodi.

(2) Ograda ili prepreka za ulazak na letilište se postavljaju tako da odvajaju operativnu površinu i druge djelove ili zone letilišta na vodi, koji su od značaja za sigurnost operacija vazduhoplova, od površina koje su dostupne za javnost.

(3) U cilju unaprjeđenja sigurnosti, operator letilišta na vodi dužan je da redovno pregleda i održava ogradu letilišta na vodi.

Zaštita životne sredine

Član 35

Operator letilišta na vodi dužan je da izradi Plan prihvata otpada sa vazduhoplova koji mora biti odobren od strane organa državne uprave nadležnog za pomorski saobraćaj i unutrašnju plovidbu.

Održavanje letilišta na vodi

Član 36

Operator letilišta na vodi dužan je da uspostavi sistem održavanja površina, opreme i instalacija na letilištu na vodi.

Stupanje na snagu

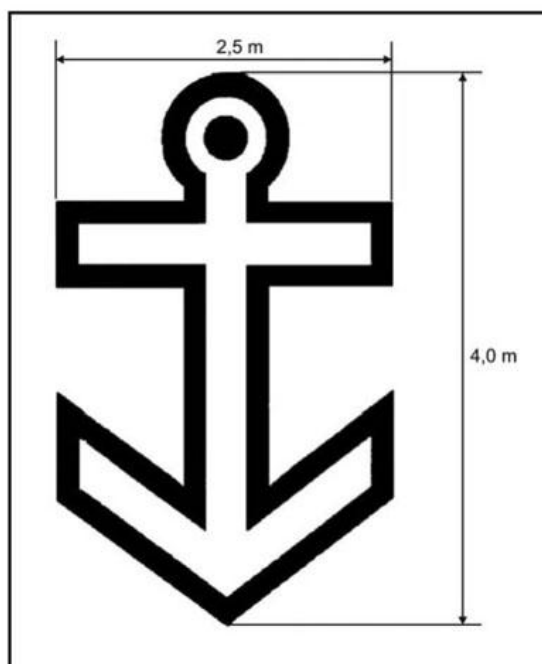
Član 37

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 01/2-1648/5-19

Podgorica, 20.11.2019. godine

Direktor,
Dragan Đurović, s.r.

Slika 1-1. Oznaka letilišta na vodi